

sammensat af *hund* + *heredia*, og de moderne sprogs talord *hundrede* skulle således oprindeligt have betydet »100 arvelodder«!

I det foreliggende værk hævder forfatteren mere specielt, at de nordgermanske folk ikke blot overtog *centuria/centena*-institutionens nomenklatur, men at der ved herredsdistrikternes oprettelse i den sene jernalder har fundet en virkelig landmåling sted efter de romerske landmåleres principper og med deres måleredskaber (omend man ved fastsættelsen af dyrkede arealers konkrete omfang måtte tage hensyn til de nordeuropæiske jorders lavere bonitet). Overalt var dog det romerske plovland, *iugerum* på 28800 romerske kvadratfod = 2525 kvadratmeter det normgivende grundlag for bosættelse, agerbrug, offentlige pligter og offentlig administration. Et romersk *heredium* bestod af to *iugera*, et svensk *örtugland* af fire. Der hørte ideelt 120 (dobbeltplove til hvert herred, mens der i praksis også fandtes dobbelte og halve herreder.

På det grundlæggende system kunne der sekundært bygges videre med en militær ordning, ledning. Otte (dobbeltplove udgjorde en havne. Det varierende antal havner i herrederne udrustede forskellige skibstyper. »Kameralt« regnede man dog med 40-årers skibe. Bønderne i Sverige betalte ledingsafgifter til kongen, samtidig med at de hvert år gjorde tjeneste på vagtskibe i to gange otte uger som forsvarets »andenlinie«, mens *frälset* udgjorde den første.

Forfatteren fører en hvas og til tider usmagelig polemik mod andre svenske ledingsforskere som Erland Hjærne, Erik Lönnroth, Gerhard Hafström og Folke Dovring. Et fortrin ved bogen er, at den aftrykker et stort antal kilder til det svenske ledingsvæsen. Herved demonstreres deres mange indre modsigelser, og man ser klart, hvorfor svenske forskere har så vanskeligt ved at deducere en indvendigfri syntese. Stefan Söderlind er måske ikke værre end sine modstandere blandt Sveriges spekulative ledingsforskere, men heller ikke væsentligt bedre.

Rikke Malmros

Vilhelm af Apulien: Robert Guiscards bedrifter. Oversat og kommenteret af Erling Albrechtsen. Odense Universitetsforlag 1989. 121 s.

Erling Albrechtsen nåede at fuldføre endnu en oversættelse af et kildeskrift i en efterhånden lang serie.

Vilhelm af Apulien skrev sin krønike mellem 1088 og 1099 (omtrent samtidig med den tidligere af Albrechtsen udgivne krønike af Godfred Malaterra). Han behandler de normanniske stormænds fremstød i Syditalien og på Sicilien – en af de vigtige smeltedigler for mødet mellem klassisk græsk, arabisk og vesterlandsk kultur. Værket er dediceret til hertug Roger Borsa og faderen Robert Guiscard og er udformet som et digt i heksametre. Om forfatteren ved man ikke meget; således ikke engang med sikkerhed, om han selv var normanner, om end den rosende tone og omtalen af normannerne som *nostri* kunne tyde på det. Intet tyder derimod på, at Vilhelm har kendt eller benyttet de samtidige krøniker af Godfred Malaterra eller Amato, hvilket giver en god kontrolmulighed, selv om de geografisk ikke helt dækker hinandens område. Den latinske tekst blev udgivet af Marguerite Mathieu (*Guillaume de Pouille, La Geste de Robert Guiscard*, Salerno 1961) med en parallel fransk prosaoversættelse, men teksten er ellers vist ikke oversat til noget moderne sprog.

Flere forhold kunne måske hejse advarselssignalerne vedrørende kronikørens troværdighed, som Albrechtsen dog ikke betvivler: »Kun lidet sagnstof er indblandet, og han benytter de samtidige stadsannaler som kilder« (s. 11). Men det kan forurolige anmelderen lidt, når »tekstens klarhed, enkelhed og livfulde ansporing« gøres til et argument for troværdighed: »Det er ham en fornøjelse at udmale en situation med dennes karakteristiske træk« (s. 11). Det er generelt ikke særlig sandsynligt, at de mest livfulde skildringer er de mest samtidige – man kunne nævne Saxo eller Snorri som advarsel. Albrechtsen nævner (s. 12), at teksten kun indeholder »passende vendinger mådeholdent indskudte fra klassiske romerske forfattere som Vergil, Ovid, Lucan« og »gerne pryder sin beretning med oplivende anekdotiske indslag«. I en streng kildekritisk tradition ville man måske få andre tanker herom. S. 40 omtaler teksten således et slag, hvor Robert falder af hesten 3 gange – og hvor fodnoten kaldet dette en »almindelig episk vending i datiden«, som f.eks. genfindes hos Vilhelm af Poitiers i skildringen af slaget ved Hastings. Faldt Robert 3 gange?

Albrechtsen har (modsat Mathieu) valgt at gendigte teksten i heksametre, hvilket ganske vist prisværdigt bevarer tekstens stil, men giver anledning til visse oversætterfriheder. En af dem er, at f.eks. folkenavne gengives varierende: grækerne (Graeci, Danai) s. 24/bog I.267-68 hos Mathieu), galler (Francorum populus) (s. 27/I.372), normannerne (gens Gallica, Galli, Normanni) s. 25/I.290, 291, 313). Det sidste er »korrekt«, da forfatteren anvender disse udtryk synonymt – men alligevel kunne det have interesse at se, hvor tit forfatteren anvender hvilken betegnelse. Noget tilsvarende gælder titler, hvor *princeps* (korrekt) kan blive oversat til *fyrste* hhv. *fører*, og *dux* til *hertug* eller *greve* (s. 21/I.148, s. 20/I.127, s. 50/II.569, s. 31/I.518). Vel blot af hensyn til metrikken får personerne undertiden de titler, som ikke findes i originalen (s. 22/I.180: grev Rannulf/Rannulfus); tilsvarende ved kejser Michael m.fl. Og et lille hjertesuk: Når heksameterstilen nu bevares, ville det have været en stor lettelse med linienumre svarende til Mathieu-udgavens.

Sine steder er der altså, også måske mere end ved Albrechtsens tidligere udgivelser af rene prosatekster, brug for et lille *caveat* i ny og næ, men det bør ikke formindske glæden over at have fået denne fortrinlige indgang til et svært tilgængeligt og sjældent benyttet værk. Som sædvanlig er udgaven rigt forsynet med oplysende noter.

Søren Balle

Soga om Birkebeinar og Baglar, Bøglunga Søgur I-II, udgivet ved Hallvard Magerøy. Norrøne tekster nr. 5. Norsk historisk kjeldeskrift-institutt. Solum forlag a/s, Oslo 1988. 446s.

Den lange tradition af norrøne kongesagaer har længe haft et stedbarn, og det er Bøglungasøgur, der omhandler norsk rigshistorie c. 1202-1217, men uden Snorris stilistiske glans eller Sverrissagas fortællekunst. Sagaens ukendte forfatter menes at være en islænding, som skrev sit værk i Norge omkring 1220. Hele fem konger eller kongsemner skildres i løbet af de henved femten år sagaen omspænder, og som falder mellem kong Sverris og hans sønnesøn Håkon Håkonssons regerings-